



Půda a voda jako naši učitelé

seminář Potulné univerzity přírody

o půdě, vodě, rostlinách a lidském společenství v době změny klimatu

Vacov-Miřetice – Lčovice – Kváskovice,
pátek 22. – středa 27. července 2016

organizuje občanské sdružení PILGRIM ve spolupráci s Bioinstitutem v Olomouci



„Půda pro mě představuje metaforu pro celý přírodní systém. Jestliže o půdu pečujeme, bude půda pečovat o nás. Skrze půdu jsme všichni příbuzní a vzájemně propojení. Závisíme na ní. Všechny živé bytosti jsou na půdě závislé.“

Satish KUMAR, indický aktivista a editor

Náš současný hospodářský systém, který se snaží podřídit přírodu lidské kontrole a využít pro okamžitý profit, se dnes ocitá v hluboké krizi. Nic tento fakt neilustruje výmluvněji než náš vztah k půdě a vodě, dvěma základním zdrojům, na nichž cele závisí náš život. Podle nedávného zjištění FAO (Organizace pro potraviny a zemědělství) OSN, pokud by dosavadní způsob průmyslového chemického zemědělství pokračoval stejným tempem dál, veškerá půda na Zemi by za šedesát let zmizela. Podobný neudržitelný trend pozorujeme také v našem zacházení s vodou, jejíž krize, podobně jako krize klimatu, začíná čím dál víc narušovat pozemské ekosystémy.

Na letošním semináři Potulné univerzity přírody (PUP) vás chceme inspirovat a povzbudit v tom, že každý z nás můžeme přispět ke změně tohoto neblahého trendu a to jednoduše tím, že se opět sami začneme o zdravou živou půdu a vodu starat. Jestliže se společně zaměříme na šetrné pěstování zdravých potravin, můžeme začít obnovovat rovnováhu přírody a krajiny i soudržnost lidského společenství a stávající konzumní paradigma měnit. Alena Malíková z Bioinstutu v Olomouci nám představí, jak se v tomto úsilí můžeme společně spojit v rámci projektu Komunitou podporovaného zemědělství (KPZ), který se u nás již několik let úspěšně rozvíjí. S tím, co je to zdravá úrodná půda a jak s vodou v krajině hospodařit, respektive s metodami a některými vůdčími postavami biodynmického a přírodního farmaření (Masnaobu Fukuoka, Rudolf Steiner, Vandana Shiva) vás kromě Aleny Malíkové seznámí sedlák František Matoušek, farmář Miroslav

Kouba, mykoložka Anna Lepšová a kulturní aktivista Jiří Zemánek. První den se budeme věnovat Zemi, druhý půdě, třetí den přírodnímu zemědělství, čtvrtý den vodě a krizi klimatu a pátý den Komunitou podporovanému zemědělství / KPZ.

Seminář PUP se bude odehrávat v půvabné krajině šumavského Podlesí – v obcích Vacov-Miřetice (kde bude probíhat většina jeho programu), Lčovice a Kváskovice. Kromě přednášek, společných diskuzí a promítání zajímavých dokumentárních filmů navštívíme také některé soukromé zahrady a farmy a v přímém kontaktu s krajinou, půdou a rostlinami si budeme demonstrovat některé principy přírodního farmářství; každé odpoledne budeme podnikat výlety do okolní krajiny a společně se na nich budeme pokoušet objevovat jevy, které ať už příznivě anebo naopak nepříznivě ovlivňují kvalitu půdy a chování vody v krajině. Těšíme se na vás!

Potulná univerzity přírody (PUP):

Příroda pro nás není jen souborem objektů či rezervárem využitelných surovin, ale společenstvím oduševnělých subjektů, významuplným světem, který nás živí, inspiruje a utváří a s nímž se cítíme být hluboce spojeni. Sdílíme přesvědčení Gregory Batesona, že v přírodě spočívá tajemství pro znovuoživení našich lidských systémů, pro růst zdraví lidského společenství i léčení našich vztahů. Intelektuální znalosti „o“ přírodě dnes potřebujeme rozšířit o přímé učení se „od“ samotné přírody, o zkušenosti a prožitky, které nám umožní se s přírodou a jejími tajemnými procesy intimně spojit. V tomto smyslu chápeme přírodu jako svého velkého učitele.



*"Správná cesta je získávat poučení přímo z přírody,
která nevyžaduje žádné formální studium."*

Masanobu FUKUOKA

PROGRAM:

1. den, pátek 22. července – Miřetice

Téma: ZEMĚ - Od 12 hodin sjíždění účastníků semináře do Vacova-Miřetic, ubytování v domě Tomáše Hausera a Magdy Justové. Seznámování se s místem.

--- „*Matka Země není něco mimo nás. Země je v nás, nosíme ji v sobě.*“

Tich Nath HANH

Po společné večeři (od 18 hod) následuje od 19:30 seznámení s programem semináře a jeho lektory a s filosofií Potulné univerzity přírody. Úvodem si krátce řekneme, jak se dnes proměňuje naše vnímání Země, jak se otevíráme hlubší harmonizaci se světem přírody. Promítneme si k tomu rozhovor se zen-buddhistickým učitelem a básníkem Thich Nhat Hanhem **Matka Země je největší boddhisatva** a video **Efekt nadhledu**.

2. den, sobota 23. července – Miřetice

Téma: PŮDA

Po snídani (8 hod) od 9 hod přednáška

Alena MALÍKOVÁ (Bioinstitut)

Půda je Bytím i my jsme Bytím

„Soil, not Oil, půda, nikoli ropa je budoucností lidstva.“

Vandana SHIVA

Alena Malíková se jako ekoporadkyně zaměřuje především na otázku, jak může ekologické zemědělství přispět k ochraně biodiverzity a na rozvíjení vzájemně prospěšných vztahů mezi ekozemědělci a spotřebiteli. Podle Aleny se všechny hlavní výzvy, s nimiž se dnes v průmyslovém, respektive ekologickém zemědělství setkáváme, sbíhají ke klíčovému tématu – „půdě“: „*V čem spočívá dnešní masivní degradace a úbytek půdy? Jakým způsobem můžeme živou a úrodnou půdu znovu obnovit? Jaké vlastnosti a složky má taková půda? Lze půdu považovat za komoditu? A jak s půdou znovu navázat vztah.*“ Alena Malíková nám představí pozoruhodnou antologii textů *Půda - zdravá, živá, úrodná*, kterou sestavil Radomil Hradil (Fabula a Bioinstitut 2015), a poselství Nadace Pro půdu, v níž je členkou správní rady; připomene historicky některé významné vědce a průkopníky ekologického zemědělství, kteří se otázku úrodnosti půdy intenzivně zabývali, ale především nám na místě představí ekologického zemědělce **Františka MATOUŠKA** z Polné na Vysočině. Pan Matoušek se do programu našeho semináře zapojí v tomto i dalším dni a seznámí nás se svou vlastní metodou šetrného obhospodařování půdy. Na závěr si promítneme dokumentární film *Půda na zabítí* (25 minut), jehož je František Matoušek jedním z hlavních aktérů.



Chvalšovické pastviny

Po lehkém obědě (od 12 hod) se ve 13 hodin vydáme z Miřetic na společný výlet do okolní přírody. Budeme putovat přes do Ptákovy Lhoty, odkud se vydáme přes lesy pod Čistou horou a Vacovickým vrchem (823 m n.m.) do Vacovic. Odtud budeme pokračovat přes Radkovice do přírodní památky **Chvalšovické pastviny** s obsáhlým souborem cenných a ohrožených lučních a rašelinných druhů rostlin (kosatec sibiřský, ostřice Hartmanova, prstnatec májový ad.) a pak dál přes lesy, louky a pole zpět do Miřetic (délka výletu 10-13 km). Během výletů si budeme všimati hospodaření s půdou a vodou ve zdejší krajině, resp. narušení vodního režimu a půdní kompakce.

Po večeri (od 18 hod) budeme s Alenou Malíkovou a panem Františkem Matouškem od 19:30 pokračovat v diskuzi o půdě a ekologických způsobech jejího obhospodařování. Promítneme si vynikající dokumentární film *Symfonie půdy* (57 minut) o vzniku a historii půdy na Zemi; a dále film *Hlína* (55 minut), který mapuje současné globální problémy s půdou.

3. den, neděle 24. července – Lčovice
Téma: PŘÍRODNÍ ZEMĚDĚLSTVÍ

**Metody přírodního zemědělství Miroslava KOUBY, Františka MATOUŠKA
a Masanobu FUKUOKY**

*"Základním cílem farmaření není sklizeň úrody, ale kultivace
a zdokonalování lidských bytostí."*

Masanobu FUKUOKA

Po snídani (od 8 hod) se v 8:45 společně vydáme auty do obce Lčovice u Čkyně, kde žije a ekologicky hospodaří náš kamarád **Miroslav Kouba**. Míra, který je vůči přírodě velmi vnímavý, se před osmi lety rozhodl, že si bude sám pro sebe pěstovat zdravé potraviny bez chemie.

Dnes hospodaří na třech akrech půdy, a co se týče zeleniny, podařilo se mu stát se stoprocentně soběstačným a zásobovat jí navíc i své přátele a známé. Provede nás svojí zahradou a seznámí nás se svým způsobem ekologického farmaření, inspirovaným permakulturou a metodou přírodního zemědělství legendárního japonského farmáře Masanobu Fukuoky. Také biofarmář, respektive sedlák pan **František Matoušek** z Polné nás seznámí se svým způsobem ekologického zemědělství. Pan Matoušek, který hospodaří na větší rozloze půdy než Miroslav Kouba, ji obdobně jako on neoře ani nehnojí hnojivy živočišného původu. Jeho metoda hospodaření mu umožnila podstatně zvýšit mocnost vrstvy ornice a účinně zadržovat v krajině vodu. Pro oba farmáře však nepředstavuje ekologické zemědělství jen produkci zdravých potravin; každodenní soužití s půdou, krajinou a rostlinami prohloubilo jejich vnímavost a otevřelo jim specifickou životní cestu.

Po prohlídce farmy Míry Kouby se zastavíme u něj doma na čaj. Krátce si zde povíme o základních principech přírodního hospodaření **Masanobu Fukuoky**, jednoho z patronů PUP, včetně Fukuokova vynálezu „hliněných semenných koulí“ (J. Zemánek); a bude-li čas, promítneme si o něm krátké video ***Revoluce jednoho stébla***. Po lehkém obědě se kolem 13 hodiny vydáme ze Lčovic na výlet na nedaleký, divoce zarostlý kopec Věnc, kde se nacházejí pozůstatky impozantního keltského hradiště ze 7. až 1 století př. n.l.. Z Věnce pak sejdem po modré turistické značce do vesnice Hradčany a odtud do Čkyně, odkud se vrátíme auty do Měřetic (délka výletu 7-8 km).



pohled na vrch Věnc přes obec Zálezly

Po návratu do Měřetic a večeri (od 18 hod) budeme od 19:30 pokračovat v naší debatě o přírodních způsobech zemědělství. Podělíme se vzájemně o své vlastní zkušenosti s pěstováním rostlin a promítneme si velmi inspirativní německý dokumentární film ***Farmář a jeho princ*** (57 minut) o jedné pozoruhodné anglické farmě fungující na principech biodynamického zemědělství Rudolfa Steinera, jejíž vznik inicioval anglický princ Charles.

4. den, pondělí 25. července – Miřetice

Téma: VODA A KRIZE KLIMATU

Po snídani (8 hod) od 9 hod přednáška

Jiří ZEMÁNEK (Pilgrim)

Znovuobjevování jedinečné povahy vody otevírá cestu k regeneraci naší civilizace

„S úsvitem věku vody se vracíme k našim animistickým kořenům a rozpoznáváme jedinečnou oduševnělou povahu každé kapky vody a vskutku každé hmoty ve vesmíru.“

Charles EISENSTEIN

Voda představuje počátek a nenahraditelný pramen života; je to prapůvodní jedinečná síla, která tvoří, oživuje, proměňuje a regeneruje. Jak říká Peter H. Gleick v dokumentárním filmu **Proud – láska k vodě**, který si promítneme: „Bez vody neexistuje nic, žádný život, žádná kultura, žádná společnost. Bez vody by Země nebyla tím, čím je.“ Zdá se, že většina současných ekologických a civilizačních problémů, a nejen těch o nichž pojednává tento film, souvisí s tím, že jsme povaze vody přestali rozumět. Abychom dokázali naši civilizaci regenerovat, musíme znovu začít s vodou spolupracovat, začít se od ní učit. Například tomu, že v přírodě je vše na sobě navzájem závislé a že se v ní vše odehrává v cyklech a nikoli jako ustavičný růst; že každá část vesmíru je jedinečná a oduševnělá atd. Pochopení povahy vody, stejně jako krize klimatu před námi otevírá možnost *nového příběhu*, nové civilizace.

Mykoložka a ekoložka **Anna LEPŠOVÁ**, která ráda spí mezi květinami a doma v Trhových Svinech ekologicky hospodaří, promluví o příčinách snížené schopnosti dnešní krajiny zadržovat vodu (aplikace nevhodných vodohospodářských opatření, výsadba nevhodných polních kultur) a o tom, jak tuto situaci zlepšit a jak poničené ekosystémy v původní pramenné říční krajině chránit. Představí nám to na příběhu Svinenského potoka, největším přítoku řeky Stropnice, který pramení v Novohradských horách.



říčka Spůlka

Po obědě (od 12 hod) se ve 13 hod vydáme na výlet podél potůčku, který vede z Vacova kolem rybníčku s tzv. „dočišťovací stanicí pro nefunkční čističku“ a dovede nás do Vítovců k říčce Spůlka; odtud půjdeme podél klikatícího se toku Spůlky až do osady Spůle. Nad Spůlí si projdeme pásem krásných lesů směrem na Vnarovy a poté se vrátíme do Spůle odkud se dopravíme auty do Miřetic (délka výletu 10 km). Po večeri (od 18 hod) si od 19:30 promítneme dokumentární film **Naomi Kleinové** o krizi klimatu **Toto mění vše**. Připomeneme si, jakým rizikům dnes svět s klimatickou krizí čelí a zejména jaké hrozbě nedostatku vody a neúrody bude čelit do konce tohoto století Evropa. Představíme si pozoruhodný vizionářský umělecký projekt manželů **Heleny a Newtona Harrisonových Poloostrov Evropa**, který na tuto výzvu reaguje a snaží se ji řešit.

5. den úterý 26. července – Měřetice

Téma: KOMUNITOU PODPOROVANÉ ZEMĚDĚLSTVÍ / KPZ

Po snídani (8 hod) od 9 hod přednáška

Alena MALÍKOVÁ (Bioinstitut)

Komunitou podporované zemědělství / KPZ v době krize klimatu

„Nikdy nepochybuje o tom, že by malá skupinka přemýšlivých, odhodlaných lidí nemohla změnit svět. Ve skutečnosti je to ta jediná věc, která ho kdy změnila.“

Margaret MEADOVÁ

Alena Malíková je u nás spolu s Janem Valeškou jedním z hlavních propagátorů a šířitelů konceptu Komunitou podporovaného zemědělství / KPZ, v němž se rozvíjí bezprostřední vztahy spolupráce mezi producenty zdravých potravin a jejich spotřebiteli. Pěstitelé a konzumenti si zde poskytují navzájem podporu a sdílejí spolu jak rizika, tak i výhody tohoto modelu a konzumenti se z pasivních příjemců potravin stávají aktivními podílíky potravinového systému. Hlavním smyslem a devizou KPZ není primárně výnos a zisk, ale zajištění zdravých lokálních potravin, dlouhodobá ekologická péče o zdravou přírodu a krajinu a utváření nových kooperativních a komunitních společenských vztahů mezi lidmi. Změna ve způsobu pěstování potravin zde tedy generuje změnu společnosti a celkovou změnu našich hodnot.

Alena nás seznámí s dosavadní historií KPZ a s tím, jakým způsobem se už několik let šíří u nás. Promítneme si dokumentární film o KPZ *Návrat ke kořenům*, který iniciovala a financovala OS Dobromysl Pacov, a společně se budeme zamýšlet nad možnostmi uplatnění konceptu KPZ v rámci Šumavy. Pokusíme se vypátrat, zda bychom zde u nás našli vhodné producenty zdravých potravin a potřebnou síť spotřebitelů; a na základě dosavadních zkušeností zvážíme, jaký model KPZ by byl v našem prostředí nejvhodnější.



Dobrš, románská kaple

Po obědě (od 12 hod) se ve 13 hod vydáme na výlet do vesničky Dobrš, kde navštívíme románskou kapli Sv. Jana a Pavla, původně gotický kostel zvěstování Panny Marie se zbytky gotických maleb a gotickou tvrz a barokní zámek, kde dnes sídlí Galerie Co co, ve které si prohlédneme aktuální malířskou výstavu (A.Kutas, M.Janatková, J. Kořán a D. Cajthaml). Z Dobrše se pak buďto přes Chvalšovice nebo Ameriku vrátíme do Vacova a odtud do Měřetic. --- Po večeri (od 18 hod) budeme od 19:30 pokračovat v naší diskuzi o KPZ a na závěr si promítneme dokumentární film o kybernetikovi, antropologovi a systémovém teoretikovi **Gregory Batesonovi** *Ekologie mysli*, který ukazuje, že klíčové je dnes pro nás naučit se uvažovat v rámci vztahů a kontextů, které jsou podstatou živého světa.

6. den, středa 27. července - Miřetice

Po snídani (od 8 hod) od 9.00 hod společné setkání, reflexe ze semináře a odjezd domů.

A/ UBYTOVÁNÍ:

Adresa: Miřetice 13, 38486 Vacov – kamenný dům Tomáše Hausera a Magdy Justové při silnici. Když pojedete z Vacova, odbočíte na návsi u samoobsluhy COOP směrem na Čkyni; Miřetice navazují bezprostředně na Vacov a dům najdete asi po 1 kilometru jízdy po pravé straně jako úplně poslední v řadě (Když pojedete přes Čkyni, odbočíte ve Čkyni na Vacov a pojedete přes Dolany, Žár a Nespice do Miřetic – je to první dům vlevo.) Parkovat je možno buď přímo u domu (max. 2 auta) nebo na 50 m vzdálené autobusové zastávce.

Ubytování je zajištěno v samostatně přístupné části domu v 1. patře ve 3 lůžkovém a 4 lůžkovém pokoji s lůžkovinami. Je zde k dispozici společné samostatné wc, sprcha, teplá voda, vybavená kuchyňka se sporákem s 2 hořáky, malá lednička, rychlovarná konvice. Další 3 osoby (max.) mohou stanovat na zahradě u domu, která je k volnému využívání.



Cena za ubytování v 3 lůžkovém pokoji činí 200,-Kč za noc; ve 4 lůžkovém pokoji, kde se bude dopoledne a večer odehrávat většina přednášek a promítání filmů (úložný prostor pro tento účel je zajištěn), činí 150,-Kč. **Ubytování za 5 nocí v 3 lůžkovém pokoji činí tedy celkem 1000,-Kč, ve 4 lůžkovém pokoji 750,-Kč.** Stanování na zahradě je zdarma. V domě je také k dispozici wifi. Ve volném odpolední čase můžete případně u Magdy Justové absolvovat workshop výroby přírodního mýdla a kosmetiky.

B/ STRAVOVÁNÍ:

Budeme pro vás zajišťovat veganský bezlepkový oběd s polévkou (prostřednictvím catheringu Zemědar, www.zemedar.org) a vegetariánskou večeří za celkovou cenu 180,-Kč na osobu za den. **Cena jídla za celý seminář pro jednu osobu tedy činí 780,-Kč,** včetně poplatku za jeho dopravu. Snídaně si budete obstarávat sami; v nedalekém Vacově je několik samoobsluh otevřených 7 dní v týdnu, včetně pekárny.

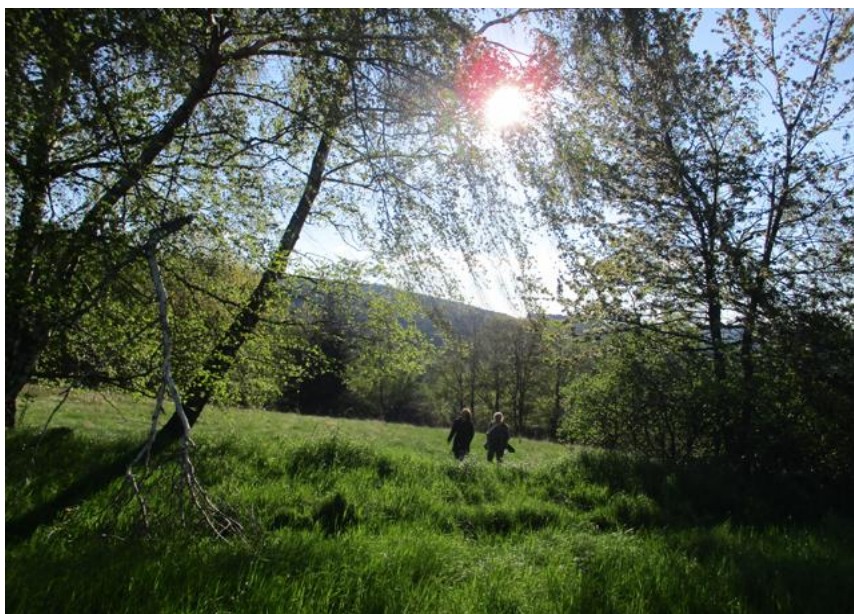
C/ SEMINÁŘ, A JAK SE NA NĚJ PŘIHLÁSIT:

Platba za vlastní pětidenní seminář se čtyřmi lektory činí pro jednu osobu 1 500,-Kč (300,-Kč za den); celková souhrnná částka za seminář + ubytování + stravu pak činí buďto 3280,-Kč nebo 3030,-Kč nebo 2280,-Kč (podle typu ubytování, viz bod A/).

Máte-li zájem se semináře zúčastnit, oznamte nám to nejprve mailem nebo telefonicky (J. Zemánek, A Malíková - viz níže KONTAKTY), a poté až vám potvrdíme vaši účast, nám, prosím, do 1. července 2016 proplat'te zálohu 1000,-Kč na účet: 2901013262/2010.

Místo variabilního symbolu napište do zprávy pro příjemce Půda + svoje jméno a příjmení. Zbytek platby doplatíte na místě.

Můžete se zúčastnit také jednotlivých částí semináře – dopoledních přednášek, večerních přednášek a promítání filmů, eventuálně výletů. V tom případě bude platba poměrná, eventuálně dle vašich možností.



„Když se učíme „o“ přírodě, stává se příroda objektem studia, což vede k její exploataci. .. Když se ale učíme „od“ přírody ustavujeme s ní těsný vztah, který předpokládá pokoru a úctu k tajemství přírodních procesů.“

Satish KUMAR

DOPRAVA DO VACOVA:

Obec Vacov se nachází v Šumavském podhůří na úpatí Javornické hornatiny – vede odtud Klostermannova cesta na známý vrch Javorník (1065 m n.m.) s rozhlednou, pod nímž se nachází pomník spisovatele a básníka Šumavy Karla Klostermanna. Pojedete-li veřejnou dopravou, dostanete se do Vacova nejlépe autobusem z Prahy Smíchova s přestupem ve Strakoniciích nebo ve Čkyni.

V pátek 22.července jsou z Prahy do Vacova tyto autobusové spoje:

A/ Praha Smíchov–Na Knížecí, **odj. 12:45** (4. nást.)
Strakonice, aut. nádr. příj. 14:15 / odj. 14:35 (7. nást.)
Vacov, aut. Nádr., **příj. 15:14**

B/ Praha Smíchov–Na Knížecí, **odj. 13:45** (5. nást.)
Čkyně, aut. nádr., příj. 15:43 / odj. 15:57 (5. nást.)
Vacov, aut. nádr., **příj. 16:10**

C/ Praha Smíchov–Na Knížecí, **odj. 15:00** (5. nást.)
Strakonice, aut. nádr., příj. 16:30 / odj. 16:40 (7. nást.)
Vacov, aut. Nádr., **příj. 17:23**

Ve středu 27. července odjezd autobusem z Vacova do Prahy:

A/ Vacov, aut. nádr., **odj. 8:40** (5.nást.)
Vimperk, aut. nádr., příj. 9:15 / odj. 9:30 (2.nást.)
Praha–Na Knížecí, **příj. 11:50**

B/ Vacov, aut. nádr., **odj. 10:50** (2.nást.)
Strakonice, aut. nádr., příj. 11:25 / odj. 11:30 (1.nást.)
Praha–Na Knížecí, **příj. 13:00**

KONTAKTY pro další informace:

Jiří Zemánek, sarrvanga@centrum.cz, 777 117 466
Alena Malíková, alena.malikova@bioinstitut.cz, 604 905 611
Tomáš Hruža, tomashruza@gmail.com, 775 052 607